

„Enhver ved Lovgivningen til Adel, Titel og Rang knyttet Forret er afskaffet“, det vil sige, man har afsiet Myggen, men man har rigtignok ladet Elefanten blive, man har taget disse i og for sig naragtige og i deres Væsen ubetydelige Ting bort, men har ladet dem beholde Jordegodset og Kapitalerne. Alt dette, som de vare i Besiddelse af fra tidligere Tider, har man ladet blive til Trods for Bestemmelserne i Landets Grundlov.

Statens Ejendomme bleve saa givne som Len til disse Folk, mod at de til Gengæld skulde værge og værne Kongen. Som Eksempel paa rene Gaver fra Kongen skal jeg nævne Grevskabet Samsøe, der skænkedes til Sophie Amalie Moth, Kong Christian den 5tes gode Veninde, som samtidig ophøjedes i Grevestanden, hendes Efterkommere og Arvtagere er Slægten Danneskjold-Samsøe. Grevskabet Holsteinborg blev i Aaret 1700 skænket af Frederik den 4de til en mecklenburgsk Adelsmand, Ulrik Frederik Holstein, hvis Fortjeneste af den danske Stat bestod i, at han havde været Kongens Legekammerat. Bregentved købte Kronen i 1740. I 1746 forærede Frederik den 5te Godset til en anden tysk Adelsmand, Adam Gottlob Moltke, som havde forstaaet at vinde Kongens Yndest. Denne Herre var forøvrigt ligefrem berygtet for sin forfærdelige Gerrighed, og han døde ogsaa som en af Danmarks rigeste Godsejere. Mange andre lignende Eksempler kunde jeg nævne, saaledes Brahetrolleborg paa Fyn, som af Kongen blev givet til en tysk Adelsmand, Rentlow, i 1722, fordi, siger man, hans Søster var Kongens Medhustru. Men disse store Godser skabtes ogsaa paa anden Maade. De skabtes i Form af Tilskud fra Kongen til Erhvervelse af en Gaard, de skabtes med Ret til at nedlægge Landsbyer o. s. v. eller ved andre Fordele fra Kronens Side. Gisselfeld, det store Gods paa Sjælland, stammer fra Grev Danneskjolds Postprivilegium, som han i faa Aar tjente styrtende paa.

Alt dette skete selvfølgelig efter den enevældige Konges Love og Befalinger. Men jeg vil gerne fremhæve, at disse Godser bleve ikke og kunde ikke blive Ejendom for de vedkommende, de bleve overdragne dem som Familiebesiddelser, de bleve overdragne dem som Len, d. v. s. Laan. I Peter Kofod Anchers samlede juridiske Skrifter, udgivne af Professor Schlegel og Nyrup i 1808, hedder det herom: „Len betyder i Almindelighed alt det Gods, som overlades en anden til Brug. Efter at det

var blevet Skik, at Kongen overlod Lande og Gods til andre imod Tjenestes Bevisning, har samme især faaet Navn af Len, Læn, Laan“. En Lensgreve betyder altsaa i Virkeligheden en Laanegreve. Len var, siger han videre, Staten egentlig tilhørende og gav Lensmanden ingen Ejendomsret, men ikkun Nytte og Brug af Lenet — efter vor danske Lensret i det højeste kun paa Livstid. Efter dette og alt det foreliggende er der ingen Tvivl hos mig om, at Staten, nu Kongen og Rigsdagen i Forening, ligesom den enevældige Stat tidligere, er i sin gode Ret til at give ny Love til Ophævelse af disse Dispositioner over Nationens oprindelige Ejendom. For den konstitutionelle Konge nu gælder det jo, at han ej længer skal have og ej heller behøver at have en Livvagt Landet over af Junkere, af Grever og Baroner, og for Folkets Vedkommende gælder det, at disse store Adelsgodser ere en Hemsko for al Udvikling og Velstand, og jeg tør sige, at de i mange Henseender ogsaa ere en Kilde til forskellig Slags Demoralisation. Med andre Ord, Enevælden er falden, dermed ogsaa Adelsens Særpligt overfor Kongen og følgelig ligeledes dens Særret.

Grundlovens § 92 siger: „Enhver i Lovgivningen til Adel, Titel og Rang knyttet Forret er afskaffet“. Men denne Forret er ikke afskaffet, saa længe disse Forrettigheder, jeg her har nævnt, bestaa. Og de bestaa trods Grundlovens § 93, der siger: „Intet Len, Stamhus eller Fideikommissgods kan for Fremtiden oprettes, det skal ved Lov nærmere ordnes, hvorledes de nu bestaaende kunne overgaa til fri Ejendom“. Under Forhandlingerne om disse Paragraffer paa den grundlovgivende Rigsdag førtes der en temmelig stor Debat herom. I Grundlovudkastet stod der nemlig: „De nu bestaaende Len, Stamhuse osv. kunne med alle berettigedes Samtykke overgaa til fri Ejendom“, og der var stillet Forslag om, at disse Ord „med alle berettigedes Samtykke“ skulde udgaa. Og ganske vist, vare de komne til at staa der, havde denne Paragraf jo faaet en hel anden Betydning. En Baron Zeuthen udtalte sig paa den grundlovgivende Rigsforsamling meget skarpt mod dette „Forandringsforslag“, som han kaldte det, og han sagde: „Det er hverken kongeligt eller sønligt, om Kongen skulde tilintetgøre sine Forfædres, til Dels sin højsalige Hr. Faders Underskrift“. Tscherning bemærkede tørt hertil, at det jo netop var Kongernes daglige Virksomhed at sige nej til, hvad de tidligere Konger havde sagt ja til. „Dette er“, sagde